

Aan de satan overgeven

Woordstudie

1 Korintiërs 5:5; 1 Timoteüs 1:20

De uitdrukking ‘aan de satan overgeven’ (Gr. paradidoomi tooi satanai) komt alleen voor in 1 Korintiërs 5:5 en 1 Timoteüs 1:20. We zullen daarom uit de samenhang van deze beide plaatsen moeten opmaken wat Paulus daarmee precies heeft bedoeld.

Wat had de gemeente moeten doen?

Sommigen denken dat in 1 Korintiërs 5 de uitdrukkingen ‘uit het midden wegdoen’ (vs. 2, 12) en ‘aan de satan overgeven’ (vs. 5) praktisch hetzelfde betekenen. Dat staat er echter niet met zoveel woorden. Paulus begint met de vaststelling dat onder de Korintiërs een ernstig geval van hoererij werd getolereerd. Zij zaten daar niet echt mee, en waren zelfs opgeblazen, terwijl zij hadden moeten treuren en vanuit hun verslagenheid een concrete handeling hadden moeten verrichten: zij hadden de man die in de zonde leefde uit hun midden moeten wegdoen (vs. 2). Straks zal de apostel zijn betoog met die uitdrukking afronden. De verantwoordelijkheid van de gemeente was (en is) dus: *‘Doet de boze uit uw midden weg’* (vs. 13).

De gemeente en Paulus

Pas na vers 2 komt de uitdrukking ‘aan de satan overgeven’ voor, en daar gebruikt Paulus de ik-vorm: kennelijk is het een maatregel die alleen *hij* als apostel kon nemen. Met het woord ‘want’ begint hij het gedeelte, waarin hij zich verbaast over het feit dat de Korintiërs de hoereerder niet uit hun midden hadden weggedaan. Men zou vóór het woord ‘want’ in vers 3 een zinnetje kunnen plaatsen als: ‘Dat verbaast mij buitengewoon’, of: ‘Dat zou ik in jullie geval zeker gedaan hebben’. Paulus zelf vond deze situatie namelijk dermate ernstig, dat hij in ieder geval op voorhand (‘reeds’) wél iets heeft gedaan, iets waarbij hij de Korintiërs graag betrokken had als hij op dat moment bij hen was geweest: *hij heeft de boesdoener aan de satan overgegeven*. De apostel gaat ervan uit dat de Korintiërs met dit door hem gevelde vonnis vervolgens van harte zouden hebben ingestemd, en dit vonnis *door de uitsluiting van de betrokkene zouden*

hebben bekrachtigd (niet: uitgevoerd!). In die zin had hij de gemeente erbij willen betrekken.

Dit is te vergelijken met een bepaalde handelwijze van Paulus ten aanzien van Timoteüs. In 2 Timoteüs 1:6 staat dat in hem een genadegave van God aanwezig was door de oplegging van Paulus’ handen. In 1 Timoteüs 4:14 schrijft Paulus dat Timoteüs deze gave ontvangen heeft ‘door profetie met oplegging van de handen van de gezamenlijke oudsten’.

Paulus heeft als verantwoordelijk apostel Timoteüs de handen opgelegd, maar daarbij ook de oudsten van de plaatselijke gemeente betrokken. Zij hebben met Paulus’ handelen ingestemd en dit vervolgens bekrachtigd en zichtbaar gemaakt door Timoteüs de handen op te leggen. Evenzo lijkt Paulus het normaal te hebben gevonden als de Korintiërs vanuit hun eigen verantwoordelijkheid met het door hem als apostel uitgesproken vonnis hadden ingestemd. Maar daarvoor hadden zij wel in een andere geestelijke toestand moeten zijn!

Wat hield Paulus’ maatregel in?

Paulus vraagt de gemeente dus niet iets te doen waartoe hij alleen als apostel in staat was. Ook in 1 Timoteüs 1:20 spreekt hij in de ik-vorm. Daar gaat het over twee mannen die hij, ditmaal zonder de gemeente (in Efeze) ook maar te noemen, aan de satan had overgeleverd ‘opdat hun het lasteren wordt afgeleerd’. Wat betekent nu dit ‘aan satan overgeven’? ‘Overgeven’ (Gr. *paradidoomi*) betekent zoveel als ‘overleveren’, ‘prijsgave aan’, ‘in handen geven van’. Kennelijk was Paulus in staat iemand van het terrein waar de gemeenschap met God genoten werd, de gemeente, te ‘verbannen’ naar het terrein waar de satan vrij spel had – althans voorzover God de satan die speelruimte gaf (vgl. Job 2:6).

Het doel was echter het herstel van de betrokkene(n). Voor de Heer staat dit voorop en daartoe kan hij zelfs de satan gebruiken. In het geval van de hoereerder in 1 Korintiërs 5 was het de bedoeling dat het overgegeven worden aan de satan smartelijk lichamelijk lijden tot gevolg zou hebben (‘tot verderf

van het vlees'), opdat zijn geest behouden zou worden. Lichamelijk lijden kan dit effect hebben, ook zonder dat er sprake is van een uitsluiting. Te denken valt aan de vele zwakken, zieken en ontslapenen in 1 Korintiërs 11:30. Daar is sprake van tuchtiging rechtstreeks door de Heer (zonder tussenkomst van de apostel of gebruikmaking van de satan) – niet als einddoel, maar met de bedoeling dat 'wij niet met de wereld

veroordeeld worden' (1 Kor. 11:32). Als in onze na-apostolische tijd iemand na een uitsluiting ziek wordt, door deze ziekte tot berouw en belijdenis van zijn zonde komt en alsnog sterft, ligt het dan ook niet voor de hand dit lichamelijk lijden op zichzelf aan de gemeentelijke tuchtmaatregel of aan de satan toe te schrijven, maar aan de tuchtigende hand van de Heer.

Oude Sporen 2013

